

Sosiaali- ja
terveysministeriö

HE laiksi alkoholilain muuttamisesta

Saara Karttunen
Erityisasiantuntija
StV 17.11.2025

Esitys on osa hallitusohjelmaa

- Valmisteltu esitys on osa hallitusohjelman toimeenpanoa
- Hallitusohjelman mukaisesti hallitus uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta
- Hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen
- Esityksellä parannettaisiin suomalaisten kuluttajien ostomahdollisuuksia ja valinnanvapautta sekä edistettäisiin tavaroiden vapaata liikkuvuutta EU:n sisämarkkinoilla
- Esityksellä parannettaisiin kansalaisten ja yritysten oikeusturvaa sekä helpotettaisiin alkoholilain noudattamista valvovien viranomaisten tulkintaa

Ehdotetut muutokset

1. Esityksellä mahdollistetaan alkoholijuomien toimitus kotimaan vähittäismyynnistä ja alkoholiyhtiöstä tilaajalle tai muulle vastaanottajalle.
2. Lakiin lisättäisiin yksiselitteiset säännökset alkoholijuomien rajat ylittävästä etämyynnistä. Suomalaisilla olisi yksiselitteisesti oikeus ostaa etämyyntimenettelyn kautta alkoholia toisissa EU/ETA -maissa toimivilta yrityksiltä.
3. Esityksellä mahdollistettaisiin väkevien alkoholijuomien verkkomarkkinointi ja väkevien alkoholijuomien markkinointi suoratoistopalveluissa. Väkevien alkoholijuomien markkinointia voisi kohdistaa sekä Suomeen että muihin EU- ja ETA-maihin.

Aikaisempi käsittely HE 173/2024 vp

- Kotimaan toimituksen osalta esitys pohjautuu pitkälti aikaisempaan, viime syksynä annettuun kotimaan toimitusta koskevaan HE:een (HE 173/2024 vp)
 - Esitys peruutettiin komission antaman yksityiskohtaisen lausunnon johdosta
 - Nyt valmisteltu uusi esitys, joka sisältää myös rajat ylittävää etämyyntiä ja markkinointia koskevat säännökset
- PeV ja TaV ehtivät viime syksynä antaa lausuntonsa kotiinkuljetus-HE:stä
 - Valiokuntien lausunnot (PeVL 58/2024 vp ja TaVL 28/2024 vp) huomioitu esityksessä

Alkoholijuoman toimittamista koskeva sääntely

- Toteutettaisiin ottamalla alkoholilakiin vähittäismyyntiluvan ja anniskeluluvan lisäksi käyttöön uusi **alkoholijuomien toimituslupa**
- Luvanvaraisesta vähittäismyynnistä voisi tilata enintään 8-prosenttisia käymisteitse valmistettuja ja enintään 5,5-prosenttisia muulla tavoin valmistettuja alkoholijuomia
 - Tätä vahvemmat juomat tilattaisiin Alkosta tai rajat ylittävistä etämyynneistä
- Toimituksessa samat aikarajat ja luovutuskiellot (ikärajat, päihtymys ja alkoholin välittäminen) kuin nykyisin vähittäismyynnissä
- Erikseen säädettäisiin toimituskieltopaikoista (esim. sairaalat, terveyskeskukset ja päiväkodit)
- Jokaiselta alkoholijuomien toimittajalta edellytetään toimituspassin suorittamista
- Viranomaisilla oikeus valvoa luovutustilanteita koeostojen avulla

Rajat ylittävää etämyyntiä koskeva sääntely

- Alkoholilakiin lisättäisiin rajat ylittävän etämyynnin määritelmä, joka pohjautuisi valmisteverotuslaissa tarkoitetun etämyynnin määritelmään
- Vastaavasti kuin kotimaisesta vähittäismyynnistä ja alkoholiyhtiöstä myytyjen alkoholijuomien osalta, myös rajat ylittävässä etämyynnissä alkoholijuoman toimittajien tulisi luovuttaa alkoholijuomat ostajalle tai muulle vastaanottajalle
- Etämyyjällä olisi velvollisuus merkitä lähetykseen, että se sisältää alkoholijuomaa. Jos lähetys sisältäisi väkevää alkoholijuomaa, tulisi etämyyjän merkitä myös se lähetykseen.
 - Vastaava merkintävelvollisuus asetettaisiin myös kotimaisille toimijoille
- Lisäksi laissa määriteltäisiin etäosto ja säädettäisiin selkeyden vuoksi, että etäosto on sallittua

Pääasialliset vaikutukset

- Esityksellä positiivisia taloudellisia vaikutuksia
 - Edistäisi kuluttajien kulutusmahdollisuuksia sekä alkoholijuomia markkinoilla myyvien toimijoiden liiketoimintamahdollisuuksia mahdollistamalla alkoholijuomien toimituksen
 - Markkinointisäännösten muutoksilla voisi olla positiivisia vaikutuksia alkoholijuomien vientiä harjoittaviin yrityksiin
- Toisaalta myös negatiivisia vaikutuksia → voisi olla alkoholihaittoja ja niistä erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollolle sekä järjestyksenpidolle aiheutuvaa kuormitusta kasvattava vaikutus
- Yhteiskuntatasolla vaikutukset alkoholihaittoihin olisivat todennäköisesti melko vähäisiä, mutta joidenkin yksilöiden tai yhteisöjen kohdalla lakiesityksen vaikutukset voivat olla merkittäviä
- Ei ole kuitenkaan olemassa suoraa tutkimustietoa, jonka avulla voisi muodostaa tarkkoja arvioita esityksen yhteydestä alkoholihaittoihin

Vaikutukset hyvinvointiin ja terveyteen 1/2

- Vaikka alkoholijuomien kokonaiskulutus on laskenut Suomessa viimeisen 10 vuoden aikana, alkoholin riskikulutus on edelleen yleistä Suomessa
- Tutkimuskirjallisuus: alkoholin verkko-ostoksia ja toimituksia hyödyntävissä keskimäärin enemmän alkoholin riskikäyttäjiä
 - Ei kuitenkaan varmuutta siitä, lisäävätkö verkko-ostokset alkoholinkäyttöä vai suosivatko riskikäyttäjät yleisesti enemmän verkko-ostoksia
- Esityksellä voisi kuitenkin olla negatiivisia vaikutuksia niiden osalta, jotka käyttävät jo entuudestaan alkoholia paljon
 - Toimituksessa asiakkaan ei esim. tarvitse olla ajokunnossa
 - Päihtymystilan arviointi haastavampaa toimituksessa kuin myymälässä

Vaikutukset hyvinvointiin ja terveyteen 2/2

- Joillain henkilöillä riskinä voisi olla juomistilanteiden pitkittyminen tai suurien alkoholimäärien tilaaminen ja juominen kerralla
 - Erityisesti ns. pikatilaukset voivat kasvattaa riskejä
- Alkoholijuoman toimittaminen voisi tehdä helpommaksi myös ikääntyneiden henkilöiden alkoholiosiot ja näin lisätä henkilöiden alkoholinkulutusta
- Toisaalta lakiesityksessä toimittaminen rajattu klo 9-21 välille
 - Suomalaisten humalajuominen ajoittuu usein iltaan ja suurin osa kotiympäristössä tapahtuneista humalakerroista nautittiin klo 9-21 ulkopuolella
- Luovutuskielloilla rajoitetaan alkoholijuomien luovuttamista esim. selvästi päihtyneille henkilöille

Vaikutukset Alkon asemaan

- KKO 2025:71 selkeytti etämyynnin oikeustilaa huomattavasti → esityksen vaikutusten Alkoon arvioidaan olevan pieniä ennakkopäätöksen selkeytettyä tilannetta
- Toisaalta muutetaan oikeustilaa KKO 2018:49 ratkaisusta: jatkossa etämyyjä voi myös itse kuljettaa tuotteen suoraan Suomeen
 - Tämä etämyynnin tapa on harvinainen, suurin osa käyttää myyjästä erillistä kuljettajaa
- Etämyynnin oikeustilan selkeyttämisellä voisi olla vaikutuksia Alkon markkinaosuuteen niistä alkoholijuomista, joita suomalaiset kuluttajat kuluttavat.
- Mitä suositumpaa etämyynnistä tulee, sitä enemmän se heikentää Alkon markkinaosuutta → Alkon myynnin mahdolliseen vähenemiseen ja ulkomailta tilaamisen suosioon vaikuttaa todennäköisesti merkittävästi se, miten kattavasti alkoholijuomista maksetaan veroja.
- Ilman lakimuutosta Alkolla ei olisi mahdollisuutta myydä tuotteitaan toimitettavaksi asiakkaille toisin kuin muihin EU- ja ETA-maihin sijoittautuneilla etämyyjillä → Lakimuutos siis parantaa Alkon asemaa tältä osin.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin 1/2

- Suomessa on n. 89 000 lasta (noin 8,7 % alaikäisistä), joiden toisella tai molemmilla vanhemmilla on tai on ollut vakava päihdeongelma
- Lisäksi monissa perheissä alkoholin riskikäyttö on yleistä
- Tällaisissa perheissä kasvaisi riski lasten ja nuorten kokemalle turvattomuuden tunteelle, erinäisille pelkotiloille ja heitä koskevan huolenpidon laiminlyönnille
- Mikäli esitys lisäisi alkoholikäyttöä erityisesti kotiolosuhteissa, kasvaisi riski myös lähisuhdeväkivallan lisääntymiseen
 - Lapsi voi joutua itse väkivallan kohteeksi tai joutua lähisuhdeväkivallan todistajaksi
- Riskejä kontrolloidaan toimitusaikarajoituksilla sekä luovutuskielloilla (esim. päihtymystila)
- Keskeinen tekijä nuorten alkoholinkäytön vähenemiseen on ollut tehostunut ikärajavaltvonta

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin 2/2

- Alkoholijuomien toimituksessa keskeinen vastuullisen myynnin ja myynninvalvonnan ongelma liittyy ikärajojen tarkistamiseen ja alkoholin luovuttamiseen alaikäiselle
 - Alkoholijuoman toimittaja olisi rikosoikeudellisessa vastuussa luovutuskieltojen noudattamisesta
 - Toimitusluvan haltija myös vastuussa toiminnasta, esim. omavalvontavelvoitteet
 - Toimitusluvan haltijalle voidaan määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu, mikäli tämä rikkoo laissa säädettyjä velvollisuuksiaan
- Myös pikatilaukset erityisen yleisiä nuorilla
 - Kuitenkin huomioitava toimitusaikarajoitukset: ei toimituksia klo 21 jälkeen
- Väkevien alkoholijuomien markkinoinnin salliminen verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa voisi lisätä lasten ja nuorten altistumista alkoholimarkkinoinnille
 - Toisaalta jatkossakin noudatettava säännöksiä muun muassa siitä, millainen markkinointi sisällöltään olisi kiellettyä

Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

- Miesten osalta vaikutukset voivat näkyä erityisesti alkoholin kulutuksen ja alkoholihaittojen kasvuna
 - Esityksen riskit korostuvat erityisesti alkoholia jo entuudestaan paljon käyttävien yksilöiden kohdalla
 - Miehet kärsivät vakavista alkoholiongelmista huomattavasti naisia useammin
- Naisten osalta korostuisi riski lähisuhdeväkivallan mahdollisesta lisääntymisestä
 - Suurin osa lähisuhdeväkivallan uhreista on naisia tai tyttöjä
 - Lähisuhdeväkivalta tapahtuu usein kotona tai muilla yksityisillä paikoilla
 - Jos esitys lisäisi kotona juomista, se voisi lisätä myös lähisuhdeväkivaltaa
- Alkoholijuomien toimituksen sääntelyllä, luvanvaraisuudella ja viranomaisvalvonnalla voidaan pyrkiä vaikuttamaan riskien realisoitumiseen